

MILÉ ČTENÁŘKY, MILÍ ČTENÁŘI,

tak tu už zase máme čas adventu a za pár dní Vánoce. Rok se otočil a mohla bych pokračovat v pesimistickém duchu, že se ani nic nezměnilo, nebo že to jde od deseti k pěti (podle toho zda hodnotíme vývoj politické situace nebo stav hospodářství v ČR či Evropě). Ale ono se něco stalo a pro ty, kteří se nějakým způsobem angažují v betonovém stavebnictví se staly dvě

důležité věci, které naznačují, že v české společnosti se začíná měnit přístup k betonu. Ve dvou nejvýznamnějších českých stavebních soutěžích, kterých si občas všimnou i veřejná média, byly jako vítězové v kategorii novostavby vyhlášeny stavby z betonu. To je obrovský posun proti předchozím letům a určitě stojí za připomenutí.

V časovém pořadí první je bytový dům s tělocvičnou na Petřském náměstí v Praze 1 (arch. ateliér DaM, arch. Petr Burian). Překvapivě v této pražské lokalitě, kde vše střeží památková péče a posuzuje každou i malou opravu více než konzervativně, šel do takové „šedivé a neuspořádané“ stavby odvážně městský investor. Odpovědní uvěřili, že betonová stavba místo nepoškodí, ale naopak ho doplní svou současností a rozhodně neudělá chybu. Stavba v květnu 2011 získala v architektonické soutěži ocenění Grand Prix 2011 (Beton TKS 5/2011).

Druhou je Golfový klub Čertovo břemeno (arch. Stanislav Fiala). Zatímco na všech betonových stavbách u nás je obvykle požadován co nejhladší betonový povrch bez pórů a jakákoliv imperfekce je zdrojem nekonečných diskuzí, odborných posudků a důvodem k neplacení faktur dodavatelé, zde architekt přiznává, že beton je přírodní materiál s neurčitou nahodilostí, naprosto rovnocenný hrubě opracovaným dřevěným kmenům nebo kamennému zdivu. Syrový beton na pozadí polic s knihami v odpočinkovém koutě klubovny s krbem je krásný stejně jako v příjemně vyhřátých šatnách. Stavba dostala ocenění Stavba roku 2011 (Beton TKS 5/2011).

Pokud se česká veřejnost přestává betonu bát a troufá si využít jeho potenciál, je na betonovém stavitelství, aby si tuto ojedinělou příležitost rychle uvědomilo. Realizace betonové stavby je ve všech fázích, od statického návrhu architektem navržené konstrukce, výroby jednotlivých složek vstupních surovin betonové směsi, přes výrobu betonu, jeho ukládání a ošetřování, složitá a vzájemně úzce provázaná a ovlivnitelná. Pro konečný úspěch vyjádřený spokojeností zákazníka a jeho přesvědčením, že příště bude opět stavět z betonu, je nezbytné, aby si toho všichni zúčastnění byli vědomi. Malé zaváhání, špatná, náhodně či záměrně nejasná komunikace kdekoliv v procesu, může vést k nečekaným překvapením třeba až při odbedňování nebo i později a deziluze stavebníka snadno využijí výrobci jiných stavebních materiálů a bojovníci proti betonové lobby.

Zájem veřejnosti o beton roste úměrně s rozšiřováním se informací o nových možnostech tohoto dlouho odmítaného materiálu. Laik je často upřímně překvapen, co je možné a jak krásný a zajímavý beton může být. Projevuje se to i zájmem odborné veřejnosti o semináře pořádané na toto té-

ma, které byly opakovaně hojně navštěvovány jak architekty a projektanty, tak i zástupci stavební výroby. Víkendové přílohy celostátních deníků a webové portály lifestylových časopisů přináší portréty betonových rodinných domů osvičených stavebníků.

Beton může nabídnout mnohem více možností a variant struktury, textury a barevnosti povrchů než jiné materiály. Čím více je možností na jedné straně, o to méně je kritérií, zda se dílo zdařilo, na straně druhé. Jde tu nejen o to, aby byly u betonové stavby splněny všechny předepsané požadavky z hlediska bezpečnosti, použitelnosti, trvanlivosti ad., které se už léta používají. Ty jsou pěkně utříděny v odpovídajících normách a předpisech a porovnání výsledků s požadavky je objektivní. Jak ale hodnotit estetické vlastnosti? Technické myšlení hned hledá, jak sestavit nějaký soubor kritérií. Odhlédneme-li od zajištění únosnosti, použitelnosti a trvanlivosti a podíváme se na věc pouze esteticky, má to smysl? Je krása betonu jen ve stejnoměrně šedém, matně hladkém povrchu zcela bez pórů nebo naopak v jeho přírodní nahodilosti? Nehledáme u betonu estetické vlastnosti jiných materiálů, místo abychom v klidu vychutnávali to, co nám beton nabízí? Dokážeme dostat pod ochranu norem a předpisů alespoň všechny současné varianty betonových povrchů? A co uděláme s těmi, které budou navrženy až po té, co předpis vyjde?

Dopadá-li na hladkou bílou stěnu sluneční světlo, její vzhled se během dne, roku moc nemění. Dopadá-li světlo vhodně navrženým otvorem nebo oknem na betonový povrch, bude jeho vzhled v danou chvíli naprosto jedinečný, neopakovatelný. Zítra už bude slunce ve stejnou chvíli dopadat z trošku jiného úhlu, a možná svítit nebude, proto jsou dnešní stíny ve všech prohlubních a za všemi výstupky jen obrazy té dnešní chvíle. Už jsem slyšela nebo četla příznání několika stavebníků, že ta „spára na stěně“, která je v první chvíli rozčílila, je vlastně zajímavá a už upustili od hledání její nápravy. V žádném případě tu nechci omlouvat špatně odvedenou práci a šlendrián přírodní nahodilostí. Dobrá architektura je o promyšlené koncepci odpovídající programu, pro který je objekt stavěn, nic nechybí, nic nepřebývá, materiály jsou zvoleny a použity tak, aby ze sebe vydaly to nejlepší, ať jsou skryty nebo na povrchu, a stavební firma vše udělá v dohodnuté ceně tak, jakoby si přála dostat od stejného investora další zakázku.

Při občasném listování knihami o betonové architektuře se s přiznanou závistí dívám na zajímavé a krásné stavby divadel, galerií a koncertních sálů, které v Čechách zatím odmítáme z betonu stavět. Je to jen naše škoda, že se bojíme používat beton takový, jaký je. Snad však opravdu světla a přicházejí odvážnější a sebevědomější investoři.

Číslo časopisu, které otevřít, nenabízí velké obrázky obdivovaných staveb, je naopak plné textů, informací, o kterých může být dobré alespoň vědět, že existují, a které se mohou hodit ve chvíli přípravy projektu nebo během realizace stavby, aby se výsledek podařil. Obliba betonu ve společnosti vždy odpovídá úrovni znalostí těch, kdo s ním pracují. Pokud se veřejnost začíná o beton zajímat, snažme se ten zájem podpořit, ne brzy ztratit.

Přeji Vám klidné a pohodové Vánoce v kruhu vašich blízkých a radostný vstup do nového roku 2012.

Jana Margoldová